

عوامل مؤثر بر ماندگاری فرهنگ اوقات فراغت ورزشی سالمندان در پی شیوع ویروس کوید-۱۹

سید محمد مهدی امیری^۱، لیلا جمشیدیان^۲، احمد ترک فر^۳، حمید آروین^۴

۱. دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی، واحد شیراز، دانشگاه آزاد اسلامی، شیراز، ایران
۲. استادیار گروه تربیت بدنی، واحد شیراز، دانشگاه آزاد اسلامی، شیراز، ایران (نویسنده مسئول)
۳. دانشیار گروه تربیت بدنی، واحد شیراز، دانشگاه آزاد اسلامی، شیراز، ایران
۴. مربی گروه تربیت بدنی، واحد شیراز، دانشگاه آزاد اسلامی، شیراز، ایران

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۰۹/۲۵

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۰۴/۲۴

چکیده

پژوهش حاضر با هدف بررسی عوامل مؤثر بر ماندگاری فرهنگ اوقات فراغت ورزشی سالمندان در پی شیوع ویروس کوید-۱۹ اجرا گردید. روش پژوهش از نوع آمیخته (کیفی-کمی) بود که بخش کیفی آن به صورت تحلیل مضامین انجام گردید. جامعه آماری در بخش کیفی شامل افراد آگاه به موضوع پژوهش بودند که بر حسب انتخاب هدفمند، تعداد ۱۵ نفر به عنوان نمونه مشخص گردیدند. همچنین جامعه آماری در بخش کمی شامل سالمندان فعال در حوزه اوقات فراغت ورزشی در شهر شیراز بودند که در دوران شیوع ویروس کوید-۱۹ فعالیت‌های تفریحی ورزشی خود را لغو کرده بودند. ابزار پژوهش شامل مصاحبه‌های نیمه ساختارمند و پرسش‌نامه محقق ساخته بود. روایی محتوایی این پرسش‌نامه با استفاده از نظر اساتید دانشگاهی و روایی سازه آن به وسیله روش تحلیل عاملی مورد بررسی قرار گرفت. پایایی این پرسش‌نامه پس از محاسبه آلفای کرونباخ میزان ۰/۸۷ مشخص گردید. در بخش کیفی جهت بررسی روایی از قابلیت باورپذیری، انتقال‌پذیری و تأییدپذیری و همچنین جهت بررسی پایایی از کمیته‌های تخصصی استفاده گردید. به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها از کدگذاری و روش معادلات ساختاری استفاده گردید. تمامی روند تجزیه و تحلیل داده‌ها در نرم-افزارهای اسپاس، پی‌ال‌اس و مکس کیودی‌ای انجام گرفت. نتایج نشان داد عوامل شناسایی شده شامل عوامل ارتباطی، عوامل اقتصادی، عوامل انگیزشی، عوامل بهداشتی و عوامل زیرساختی بود. نتایج همچنین نشان داد عوامل ارتباطی با تأثیر ۰/۹۳۰ بیشترین اهمیت را دارا است. بهبود مسائل ارتباطی از جمله ایجاد گروه‌های اجتماعی، اطلاع‌رسانی از فعالیت‌های ورزشی جدید و بهره‌گیری از رسانه‌های جمعی، نقش مهمی در ماندگاری فرهنگ اوقات فراغت ورزشی سالمندان در پی شیوع ویروس کوید-۱۹ دارد.

واژگان کلیدی: پسا کرونا، بحران، سبک زندگی.

1. Email: pejoohesh63@gmail.com
2. Email: Dr.l.jamshidian@gmail.com
3. Email: A.torkfar@gmail.com
4. Email: hamidarvin36@yahoo.com

مقدمه

تمرکز بر توسعه اوقات فراغت و متناسب‌سازی برنامه‌های آن با نیازهای جوامع و گروه‌های مختلف یکی از نگرانی‌های همیشگی دولت‌ها بوده است (سیکس، ریچاردسون، کدربرگ، ساساکی و ساندرروف^۱، ۲۰۱۹، ۱۲۴۴). توسعه فعالیت‌های اوقات فراغتی در صورتی که در راستای سیاست‌ها و اهداف متصور از آن باشد، می‌تواند به ارتقا وضعیت اجتماعی و فرهنگی کشورها منجر گردد. این مسئله سبب گردیده است تا تلاش‌های مدونی جهت بهبود شرایط اوقات فراغت همواره وجود داشته باشد (هارتمن، بارسلونا، تراونتوین و هال^۲، ۲۰۲۰، ۱۵۸). رفتارهای فراغتی به شدت پیچیده و در زندگی انسانی بسیار تعیین‌کننده هستند (حیدری، حیدری‌نژاد، صفاری و خطیبی، ۲۰۲۰، ۱۱۰). عدم توجه به مسائل اوقات فراغتی سبب می‌گردد تا برخی فعالیت‌های مخربی جایگزین اوقات فراغت گردد که این مسئله سبب بروز مشکلات اجتماعی در برخی کشورها شده است. با این توجه سیاست‌گذاری در حوزه اوقات فراغت به عنوان یک مسئله همیشگی نیاز است تا در تمامی ابعاد بین‌المللی به صورت پیوسته اجرایی گردد (کلیبر و مک‌گویر^۳، ۲۰۱۶، ۴۵).

یکی از حوزه‌های مهم و کلیدی در خصوص اوقات فراغت، اوقات فراغت مبتنی بر ورزش است. فعالیت‌های اوقات فراغتی مبتنی بر ورزش به هدف بهبود شرایط جسمانی و روانی به عنوان یکی از تأثیرگذارترین فعالیت‌های تفریحی است (سوه، کانگ و لی^۴، ۲۰۱۷، ۵۳۸). فعالیت‌های ورزشی اوقات فراغت در زندگی ما نقش مهمی ایفا می‌کنند و نه تنها نقش مهمی در بهبود سلامت و آمادگی جسمانی دارند؛ بلکه منجر به ارتقا بهبود وضعیت روانی افراد نیز می‌گردد (حیدری، حیدری‌نژاد، صفاری و خطیبی، ۲۰۲۰، ۹۲). بدون تردید، پی‌ریزی یک جامعه سالم و با نشاط در گرو سلامت ذهنی، روانی و جسمانی اعضای جامعه و مرهون تلاش نیروهای انسانی سالم و کارآمد است (آصفی و عموزاده، ۲۰۱۷، ۱۸). این مسئله سبب گردیده است تلاش جهت توسعه فعالیت‌های اوقات فراغت ورزشی به عنوان یک دغدغه در سطح بین‌المللی مورد توجه قرار گیرد و همواره سعی در بهبود آن داشته باشند (دونگ، گائو و هه^۵، ۲۰۲۰، ۶۱).

در جهت بهبود و گسترش اوقات فراغت ورزشی، مسائل فرهنگی نقش مهمی دارد. امروز فرهنگ اوقات فراغت ورزشی به عنوان یک فرهنگ غنی مورد توجه محققان مختلفی بوده است (هوانگ، جی

-
1. Sikes, Richardson, Cederberg, Sasaki & Sandroff
  2. Hartman, Barcelona, Trauntvein & Hall
  3. Kleiber & McGuire
  4. Suh, Kang & Lee
  5. Dong, Gao & He

و گئو^۱، ۲۰۱۵، ۴۹). تلاش جهت بهبود فرهنگ اوقات فراغت ورزشی یکی از اهداف کشورهای توسعه یافته است. به صورتی که برنامه‌های جدی در خصوص توسعه فعالیت‌های اوقات فراغت ورزشی و پایدارسازی فرهنگ مربوط به این فعالیت‌ها شکل گرفته است (تیان، کیو، لین و ژو^۲، ۲۰۲۰، ۳). بهبود فرهنگ اوقات فراغت ورزشی افراد به خصوص در برخی گروه‌های حساس از جمله کودکان، نوجوانان و سالمندان، علاوه بر فواید فردی، دارای فواید اجتماعی نیز هست. توجه به فعالیت‌های اوقات فراغت ورزشی افراد می‌تواند ضمن کاهش هزینه‌های یک کشور در حوزه پزشکی، سبب تحول اجتماعی و فرهنگی گردد (یاماشیتا، باردو و لیو^۳، ۲۰۱۸، ۳۵۷). این مسئله سبب گردیده است تا تلاش جهت بهبود فرهنگ اوقات فراغت ورزشی در میان سالمندان به عنوان یک مسئله مهم مورد توجه قرار گیرد. توسعه فرهنگ اوقات فراغت ورزشی سالمندان می‌تواند منجر به کسب فواید جسمانی و روانی برای این افراد گردد (کولینز، هولمز و سلاتر^۴، ۲۰۰۷، ۲۹). قربانی و موسوی‌راد (۲۰۱۷) نیز مشخص نمودند سالمندان به دلایل جسمی و روانی همواره بیشترین نیاز را به فعالیت‌های تفریحی دارند. سالمندان در دوره سنی قرار دارند که همواره نیازمند فعالیت‌های اجتماعی هستند و اوقات فراغت ورزشی می‌تواند نیازهای اجتماعی، جسمانی و روانی آنان را تا حد بسیاری رفع نماید (کولینز و همکاران، ۲۰۰۷، ۳۰).

روند گذران اوقات فراغت سالمندان نشان می‌دهد برخی فعالیت‌های فراغتی از جمله تماشای تلویزیون بیش از سایر فعالیت‌ها از سوی این افراد مورد توجه قرار گرفته است (حسینی و همکاران، ۲۰۲۰، ۷). این در حالی است که سالمندان همواره بیشترین نیاز به فعالیت‌های تفریحی را دارند (قربانی و موسوی‌راد، ۲۰۱۷، ۲۸۱). تغییرات پیش روی در سطح جامعه سبب گردیده است تا اشکال مختلفی از فعالیت‌های اوقات فراغتی غیرفعال شکل گیرد که این مسئله منجر به شکل‌گیری سبک زندگی غیرفعال گردیده است. در این میان برخی گروه‌های حساس از جمله سالمندان بیشترین ضرر و آسیب را از تغییرات موجود در سبک زندگی داشته‌اند (سمپایو، مارکوئس، موتا و کاروالهو^۵، ۲۰۱۹، ۴۱۹). فعال نمودن سبک زندگی سالمندان به واسطه بهبود فعالیت‌های اوقات فراغت ورزشی به عنوان یکی از اهداف بهداشتی، اجتماعی و فرهنگی دولت‌ها مشخص شده است (دونگ و همکاران، ۲۰۲۰، ۶۱). فعال نمودن سبک زندگی سالمندان به عنوان یک دغدغه مورد توجه محققان بسیاری قرار گرفته است (کرین^۶ و همکاران، ۲۰۱۳). اگر چه سبک زندگی سالمندان به عنوان یک مسئله مهم می‌بایستی

-
1. Huang, Ji & Gup
  2. Tian, Qiu, Lin & Zhou
  3. Yamashita, Bardo & Liu
  4. Collins, Holmes & Slater
  5. Sampaio, Marques, Mota & Carvalho
  6. Cerin

همواره مورد نظارت قرار گیرد اما سیاست‌های حمایتی مشخصی در جهت بهبود وضعیت سبک زندگی سالمندان ایجاد نشده است (یه^۱، ۲۰۰۸، ۳). اگر چه بهبود اوقات فراغت مبتنی بر ورزش در میان سالمندان می‌تواند آثار مطلوب اجتماعی، فرهنگی، پزشکی و حتی اقتصادی در کشورها ایجاد نماید (فنگ، پورسر، ژن و دونسان^۲، ۲۰۱۱، ۵۴۵)؛ اما روند توسعه آن به دلیل مشکلات مدیریتی، فنی، اجتماعی، فرهنگی، طبیعی و اقتصادی در تمام دنیا به صورت یکپارچه نبوده است (دونگ و همکاران، ۲۰۲۰، ۶۱). بروز برخی بحران‌های بین‌المللی همواره سطح اوقات فراغت افراد را تحت شعاع قرار داده است. در این بین شیوع ویروس کووید ۱۹ به عنوان یک مشکل بین‌المللی سبب گردیده است تا آسیب‌های جدی بر اوقات فراغت مبتنی بر ورزش سالمندان در سطح جهان ایجاد گردد (حمای، حری، موهر و کروتروپ^۳، ۲۰۲۰، ۲).

بیماری ویروس کووید-۱۹ یک سندرم حاد تنفسی حاد بسیار عفونی است که از طریق تعامل انسان (و حیوان) قابل انتقال است و به طور رسمی با نام SARS-CoV-2 شناخته می‌شود (سازمان جهانی بهداشت، ۲۰۲۰، ۵). این ویروس در ابتدا در اوایل دسامبر سال ۲۰۱۹ در ووهان چین گزارش شد. طی چند ماه، ویروس به تمام گوشه‌های جهان گسترش یافت (لی^۴ و همکاران، ۲۰۲۰، ۳۰۷). اگر چه به نظر می‌رسد میزان مرگ‌ومیر ناشی از این ویروس بسیار کمتر از سایر ویروس‌های اخیر از جمله سندروم حاد تنفسی خاورمیانه و ویروس ابولا است؛ اما همه‌گیری این ویروس و قدرت شیوع آن سبب گردیده است تا به عنوان یک دغدغه و نگرانی عمومی تمامی ابعاد جوامع را تحت شعاع قرار دهد. به صورتی که جنبه‌های مختلف بشری به واسطه شیوع این ویروس تحت تأثیر قرار گرفته است (سون، لو، ژو، سون و پان^۵، ۲۰۲۰، ۵۴۹). اوقات فراغت مبتنی بر ورزش به عنوان یکی از آسیب‌پذیرترین فعالیت‌ها به واسطه شیوع ویروس کووید-۱۹ است (مووات^۶، ۲۰۲۰، ۲). به صورتی که شیوع ویروس کووید-۱۹ سبب بروز مشکلاتی در فرایندهای اوقات فراغت (فریمن و ایکلبوش^۷، ۲۰۲۰، ۳)، کسب‌وکارهای اوقات فراغت (گریتزل^۸ و همکاران، ۲۰۲۰، ۱۸۸) و میزان مشارکت افراد در برنامه‌های اوقات فراغت (کیم و چو^۹، ۲۰۲۰، ۲) شده است. اگر چه شیوع ویروس کووید-۱۹ سبب بروز مشکلاتی در تمامی ابعاد بشری شده است اما این ویروس آسیب‌های جدی بر اوقات فراغت مبتنی بر ورزش

-
1. Ye
  2. Feng, Purser, Zhen & Duncan
  3. Hammami, Harrabi, Mohr & Krusturp
  4. Lee
  5. Sun, Lu, Xu, Sun & Pan
  6. Mowatt
  7. Freeman & Eykelbosh
  8. Gretzel
  9. Kim & Cho

سالمندان داشته است. با توجه به نیازهای مبرم سالمندان به سبک زندگی فعال، این نگرانی وجود دارد که عدم توجه به این مشکل سبب تغییرات اساسی در سبک زندگی سالمندان گردد و سبک زندگی غیرفعال در آنان نهادینه شود. به عبارتی مشکلات ناشی از این ویروس می‌تواند با آسیب زدن بر جنبه‌های فرهنگی، اجتماعی، بهداشتی، اقتصادی و فردی بر سبک زندگی سالمندان خدشه وارد کند به صورتی که بی‌حرکی را به عنوان یک عادت در آنان نهادینه نماید. عدم توجه به فرهنگ اوقات فراغت ورزشی سالمندان در پی شیوع ویروس کووید-۱۹ می‌تواند آثار فرهنگی و اجتماعی بلندمدتی بر جوامع به خصوص در کشور ایران داشته باشد. نبود پژوهش‌های جامع در این حوزه سبب گردیده است تا امروزه راهکارهای جدی از سوی متولیان ورزش طراحی و اجرایی نگردد. پژوهش حاضر ضمن بررسی عوامل مؤثر بر ماندگاری فرهنگ اوقات فراغت ورزشی سالمندان در پی شیوع ویروس کووید-۱۹ سعی در ارائه راهکارهایی در جهت ماندگاری فرهنگ اوقات فراغت ورزشی سالمندان داشت. با این توجه پژوهش حاضر با هدف بررسی عوامل مؤثر بر ماندگاری فرهنگ اوقات فراغت ورزشی سالمندان در پی شیوع ویروس کووید-۱۹ سعی در پاسخ به این سؤال داشت که عوامل مؤثر بر ماندگاری فرهنگ اوقات فراغت ورزشی سالمندان در پی شیوع ویروس کووید-۱۹ چه است؟

روش پژوهش

پژوهش حاضر از نوع پژوهش‌های کاربردی است که به صورت میدانی انجام گردید. روش پژوهش حاضر از نظر روش گردآوری داده‌ها آمیخته بود و به صورت کیفی-کمی اجرایی گردید. در بخش کیفی از روش تحلیل مضامین استفاده شد. جامعه آماری پژوهش حاضر در بخش کیفی شامل افراد آگاه به موضوع پژوهش بود. به منظور شناسایی این نمونه‌ها، از روش نمونه‌گیری هدفمند استفاده گردید. این نمونه‌گیری تا رسیدن به اشباع نظری ادامه یافت و در نهایت تعداد ۱۵ نفر به عنوان نمونه در بخش کیفی مشخص گردیدند. جهت انتخاب نمونه‌های بخش کیفی پژوهش سابقه ورزشی و اوقات فراغتی نمونه‌ها به عنوان ملاک انتخاب مدنظر قرار گرفت. جدول شماره ۱ ویژگی‌های نمونه‌های پژوهش در بخش کیفی را به نمایش گذاشته است.

جدول ۱- ویژگی‌های نمونه‌های بخش کیفی

نمونه	جنسیت	سن	سطح تحصیلات	سابقه ورزشی	پست سازمانی
نمونه ۱	مرد	۴۸	کارشناسی	۱۸ سال	مربی ایستگاه صبحگاهی ^۱
نمونه ۲	زن	۴۰	کارشناسی ارشد	۲۲ سال	تربیت بدنی شهرداری
نمونه ۳	مرد	۳۸	دکتری	۱۹ سال	عضو هیئت علمی
نمونه ۴	مرد	۵۱	دکتری	۲۵ سال	عضو هیئت علمی
نمونه ۵	مرد	۴۹	کارشناسی ارشد	۲۵ سال	مربی ورزشی ^۲
نمونه ۶	مرد	۶۹	کارشناسی ارشد	۴۵ سال	سالمند فعال در برنامه‌های ورزشی
نمونه ۷	زن	۳۹	دکتری	۱۵ سال	تربیت بدنی شهرداری
نمونه ۸	زن	۴۲	کارشناسی ارشد	۱۴ سال	مربی ایستگاه صبحگاهی
نمونه ۹	مرد	۶۵	کارشناسی	۴۰ سال	سالمند فعال در برنامه‌های ورزشی
نمونه ۱۰	زن	۵۲	کارشناسی	۲۵ سال	مربی ایستگاه صبحگاهی
نمونه ۱۱	مرد	۴۹	دکتری	۲۰ سال	عضو هیئت علمی
نمونه ۱۲	مرد	۷۰	کارشناسی	۴۰ سال	سالمند فعال در برنامه‌های ورزشی
نمونه ۱۳	زن	۴۰	کارشناسی ارشد	۱۵ سال	مربی ایستگاه صبحگاهی
نمونه ۱۴	زن	۳۲	دکتری	۸ سال	عضو هیئت علمی
نمونه ۱۵	مرد	۴۹	دکتری	۲۰ سال	تربیت بدنی شهرداری

همچنین جامعه آماری در بخش کمی پژوهش شامل تمامی سالمندان فعال در حوزه اوقات فراغت ورزشی در شهر شیراز بودند که در دوران شیوع ویروس کووید-۱۹ فعالیت‌های تفریحی ورزشی خود را لغو کرده بودند که اطلاعات جامع از تعداد آنان در دسترس نبود. با شناسایی مکان‌های مورد استقبال سالمندان جهت گذران اوقات فراغت ورزشی در شهر شیراز، به گردآوری اطلاعاتی از سالمندان فعال در این مکان‌ها پرداخته است. در این بررسی اولیه ضمن ارتباط با معدود سالمندان حاضر در این مکان‌ها، شماره‌های تماس سالمندان فعال در حوزه اوقات فراغت ورزشی که در دوران شیوع ویروس کووید-۱۹ فعالیت‌های اوقات فراغتی خود را تعطیل نموده‌اند، دریافت گردید. به عبارتی ضمن بررسی-های اولیه، بانک اطلاعاتی در خصوص سالمندانی که فعالیت‌های اوقات فراغت ورزشی خود را در پی شیوع ویروس کووید-۱۹ قطع کرده‌اند، ایجاد شد. پس از بررسی‌های میدانی پژوهشگران از نمونه‌های پژوهش، به افزایش تعداد نمونه‌های شناسایی شده در بانک اطلاعاتی پرداخته شد. در نهایت پس از انجام بررسی‌های میدانی و همچنین پرس‌وجو از سالمندان، تعداد ۲۴۰ سالمندی که فعالیت‌های اوقات فراغت ورزشی خود را در پی شیوع ویروس کووید-۱۹ قطع کرده‌اند، شناسایی شد. این اطلاعات

۱. این نوع مربی به واسطه برنامه‌های ورزشی تدارک دیده شده در شهرداری و سایر ارگان‌ها به مدیریت و اجرای فعالیت‌های ورزش صبحگاهی در محیط‌های مشخص شده می‌پردازد.
۲. این نوع مربی با توجه به مهارت و دانش خود به صورت خصوصی به ارائه ورزش به افراد در رده‌های سنی می‌پردازد.

بر اساس پراکندگی‌های جغرافیایی شهر شیراز در ۵ منطقه شمال، جنوب، شرق، غرب و مرکز شیراز انجام گرفت. بدین منظور پس از شناسایی این افراد و تماس با آنان به واسطه راه‌های ارتباطی شناسایی شده، اطمینان خاطر حاصل شد که آنان اگر چه در فعالیتهای اوقات فراغتی فعال بوده‌اند، اما با شیوع ویروس کوید-۱۹ این فعالیتهای خود را تعطیل نموده‌اند. پس از انجام ارتباطات اولیه با نمونه‌های پژوهش، پرسش‌نامه‌های پژوهش از طریق فضای مجازی و پست الکترونیکی برای این افراد ارسال گردید. در نهایت پس از توزیع و جمع‌آوری پرسش‌نامه‌های پژوهش، تعداد ۱۴۵ نفر با پژوهش حاضر همکاری کردند. لذا از میان پرسش‌نامه‌های بخش کمی پژوهش، تعداد ۱۴۵ پرسش‌نامه تکمیل شده مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

ابزار پژوهش شامل مصاحبه‌های نیمه‌ساختارمند و پرسش‌نامه محقق ساخته بود. جهت انجام مصاحبه‌های پژوهش با توجه به شرایط پیش آمده، ضمن هماهنگی با نمونه‌های بخش کیفی به دو صورت حضوری و غیرحضوری انجام گردید. مصاحبه حضوری با نمونه‌ها، با رعایت نکات بهداشتی انجام شد. برخی نمونه‌های بخش کیفی نیز که امکان انجام مصاحبه حضوری را نداشتند از طریق غیرحضوری و استفاده از تلفن و شبکه‌های مجازی، مورد مصاحبه قرار گرفتند. خروجی مصاحبه‌های بخش کیفی منجر به طراحی پرسش‌نامه شد. این پرسش‌نامه دارای ۲۹ سؤال بود که سئوالات آن به بررسی عوامل مؤثر بر ماندگاری فرهنگ اوقات فراغت ورزشی سالمندان در پی شیوع ویروس کوید-۱۹ پرداخته بود. سئوالات این پرسش‌نامه به صورت طیف ۵ ارزشی لیکرت بود. روایی محتوایی آن با استفاده از نظرات ۷ تن از اساتید دانشگاهی مورد بررسی قرار گرفت. روایی سازه این پرسش‌نامه به وسیله روش تحلیل عاملی مورد بررسی قرار گرفت. پایایی آن نیز با استفاده از محاسبه آلفای کرونباخ ۰/۸۷ مشخص گردید. همچنین در بخش کیفی پژوهش جهت بررسی روایی از قابلیت باور پذیری (اعتبار)، انتقال‌پذیری و تأییدپذیری استفاده گردید. بدین منظور محقق جهت بررسی قابلیت باورپذیری از تأیید فرایند پژوهش توسط هشت متخصص و همچنین استفاده از دو کدگذار جهت کدگذاری چند نمونه مصاحبه جهت کسب اطمینان از یکسانی دیدگاه کدگذاران استفاده گردید. همچنین جهت بررسی انتقال‌پذیری، از نظرات سه متخصص که در پژوهش مشارکت نداشتند در مورد یافته‌های پژوهش بهره گرفته شد. همچنین جهت بررسی قابلیت تأییدپذیری از ثبت و ضبط تمامی مصاحبه‌ها و بررسی آنان در زمان‌های مورد نیاز استفاده گردید. در پژوهش حاضر جهت بررسی پایایی، از کمیته‌های تخصصی استفاده گردید. از اعضای این کمیته تخصصی جهت کدگذاری موازی برخی مصاحبه‌ها و همچنین ارزیابی و برنامه‌های مربوط به مصاحبه‌ها استفاده شد. به منظور تجزیه و تحلیل داده‌های پژوهش از کدگذاری به صورت کدگذاری باز، محوری و انتخابی در بخش کیفی با استفاده از روش تحلیل مضامین و همچنین از روش آماری معادلات ساختاری در بخش کمی استفاده

گردید. تمامی روند تجزیه و تحلیل داده‌های کمی پژوهش در نرم‌افزارهای اسپ‌اس‌اس^۱ نسخه ۲۰، پی‌ال‌اس^۲ نسخه ۲ و مکس کیودی‌ای^۳ ۲۰۱۸ انجام گرفت.

یافته‌های پژوهش

جدول ۲ یافته‌های توصیفی مربوط به نمونه‌های پژوهش را نشان می‌دهد.

جدول ۲- یافته‌های توصیفی پژوهش

بخش‌ها	ویژگی‌های جمعیت شناختی	گروه‌ها	فراوانی	درصد
بخش کیفی	جنسیت	مرد	۹	۶۰ درصد
		زن	۶	۴۰ درصد
		دکتری	۶	۴۰ درصد
	سطح تحصیلات	کارشناسی ارشد	۵	۳۳/۳ درصد
		کارشناسی	۴	۲۶/۷ درصد
		۱۵ سال و پایین تر	۴	۲۶/۷ درصد
بخش کمی	سابقه ورزشی	۱۶-۲۰ سال	۴	۲۶/۷ درصد
		بیش از ۲۰ سال	۷	۴۶/۶ درصد
		مرد	۱۱۲	۷۷/۲ درصد
	جنسیت	زن	۳۳	۲۲/۸ درصد
		دیپلم و پایین تر	۷۱	۴۹/۰ درصد
		کاردانی و کارشناسی	۵۳	۳۶/۵ درصد
سطح تحصیلات	کارشناسی ارشد و بالاتر	۶۰-۶۵ سال	۶۲	۴۲/۸ درصد
		۶۶-۷۰ سال	۴۸	۳۳/۱ درصد
		بالای ۷۰ سال	۳۵	۲۴/۱ درصد
	رده سنی	زیر ۱۰ سال	۲۸	۱۹/۳ درصد
		۱۰-۲۰ سال	۴۱	۲۸/۳ درصد
		۲۱-۳۰ سال	۳۹	۲۶/۹ درصد
سابقه ورزشی	بیش از ۳۰ سال	۳۷	۲۵/۵ درصد	

به منظور شناسایی بررسی عوامل مؤثر بر ماندگاری فرهنگ اوقات فراغت ورزشی سالمندان در پی شیوع ویروس کوید-۱۹ از روش کیفی از نوع تحلیل مضامین و انجام مصاحبه استفاده گردید. پس

1. SPSS
2. PLS
3. Maxqda

از انجام کدگذاری‌ها، ویژگی‌های مستخرج از مصاحبه‌ها مشخص و جمع‌بندی گردید. جدول ۳ نتایج بخش کیفی پژوهش را نشان می‌دهد.

جدول ۳- نمونه‌ای از کدگذاری اولیه مصاحبه‌ها (مصاحبه ششم)

ردیف	عبارت معنایی	کدهای اولیه
۱	بدون شک من خودم هنوز نمی‌دانم که چه اتفاقات منفی به واسطه سبک زندگی غیرفعال برای من ایجاد شده است. به نظرم همان‌طوری که از ابزار خودسنجی جهت برخی علائم ویروس کرونا استفاده شده است، می‌بایستی در سالمندان نیز ابزار جهت سنجش وضعیت فعلی آنان در ابعاد جسمانی و روانی ایجاد گردد تا ارزیابی مناسبی از وضعیت جسمانی و روانی سالمندان ایجاد گردد. این ارزیابی می‌تواند به سالمند بازخورد دهد که در حال حاضر چه وضعیتی قرار دارد و این بازخورد یک مسئله مهم جهت جذب آنان در فعالیت‌های اوقات فراغت ورزشی است.	ارزیابی غیرحضوری شرایط جسمانی سالمندان به واسطه فرم‌های استاندارد
۲	شیوع ویروس کرونا مشکلات اقتصادی ایجاد کرده است. کسی منکر این مسئله نیست. پس سالمندان نیز با این معضل مواجه می‌باشند. پس از دوران کرونا می‌بایستی حمایت‌های مالی از خرید تجهیزات ورزشی برای سالمندان از جمله خرید اقساطی و ارائه تخفیف به سالمندان داده شود.	امکان خرید اقساطی تجهیزات ورزشی عرضه تجهیزات ورزشی با تخفیف ویژه به سالمندان
۳	امروزه بانک اطلاعاتی در خصوص سالمندان فعال و یا غیرفعال در فعالیت‌های اوقات فراغت ورزشی وجود ندارد. ببیند ما خیلی راحت می‌توانیم شماره تماس و آدرس سالمندان فعال را از مراکز ورزشی و تفریحی جمع‌آوری کنیم و یک بانک اطلاعاتی داشته باشیم. این بانک اطلاعاتی در حال حاضر می‌تواند کمک بسیاری به ما در این حوزه داشته باشد.	ایجاد بانک‌های اطلاعاتی از سالمندان فعال در حوزه اوقات فراغت ورزشی
۴	فعالیت‌های اوقات فراغت ورزشی ویژه سالمندان می‌بایستی اطلاع‌رسانی شود. در دوران پسا کرونا این اطلاع‌رسانی یک منبع آگاهی برای سالمندان جهت حضور مجدد خواهد بود.	اطلاع‌رسانی برنامه‌های جدید ورزشی در دوران پسا کرونا
۵	خود من تعداد زیادی دوست دارم که در فعالیت‌های اوقات فراغت ورزشی دیگر شرکت نمی‌کنند. پس از کرونا می‌توان با شناسایی این افراد به صورت فردی با آنان صحبت کرد. تماس گرفت و خیلی مناسب آنان را جهت حضور مجدد در ورزش ترغیب نمود.	استفاده از بازاریابی فرد به فرد در دوران پسا کرونا

ادامه جدول ۳- نمونه‌ای از کدگذاری اولیه مصاحبه‌ها (مصاحبه ششم)

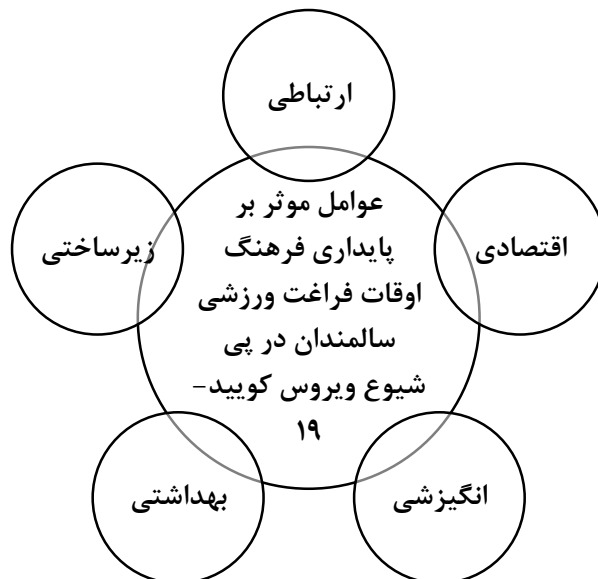
ردیف	عبارت معنایی	کدهای اولیه
۶	بدون شک اگر امروز اعلام شود که دیگر کرونا وجود ندارد، باز ترس و نگرانی وجود خواهد داشت. فعالیت‌های بهداشتی از جمله ضدعفونی نمودن محیط‌های ورزشی می‌تواند به عنوان یک خبر جذاب در میان تمامی افراد جامعه پخش گردد و افراد را خیلی هدفمند به سمت فعالیت‌های اوقات فراغت ورزشی جذب کند.	ایزوله نمودن محیط‌های ورزشی عمومی و خصوصی
۷	اگر قبل از شیوع ویروس کرونا مکان‌های ویژه گذاران اوقات فراغت ورزشی ویژه سالمندان به صورت گسترده در شهرها نبود است، در دوران پسا کرونایی می‌بایستی به صورت حتم این مکان‌ها ایجاد گردد تا سالمندان استفاده لازم را داشته باشند.	تعبیه مکان‌های ورزشی ویژه سالمندان در دوران پسا کرونا
۸	اگر چه اعتقاد دارم که در دوران فعلی فعالیت‌های اوقات فراغت ورزشی ویژه سالمندان، پرریسک است اما می‌توان با ایجاد پورتکل‌های بهداشتی برخی فعالیت‌هایی که شدنی است را به صورت پاره وقت اجرا نمود تا سالمندان چندان از فضای ورزشی دور نگردند. به طور حتم در اجرای این مسئله می‌بایستی بسیار دقت داشت چرا که این گروه از افراد، به عنوان گروه‌های حساس جامع مشخص می‌باشند و بیشترین آسیب را از این ویروس داشته‌اند.	برگزاری فعالیت‌های اوقات فراغتی ورزشی ویژه سالمندان مطابق با دستورالعمل‌های ستاد مدیریت کرونا
۹	خیلی خوب می‌شد اگر یک سالمند یک بازخوردی به واسطه عدم تحرک خود در دوران شیوع ویروس کرونا داشت. به طور حتم این بازخورد سبب می‌شد تا سالمندان جهت حضور دوباره در فعالیت‌های اوقات فراغت ورزشی در دوران پسا کرونا جدی تر عمل نمایند.	ارائه بازخورد در خصوص جسمانی و روانی سالمندان
۱۰	به نظرم فعالیت‌های اوقات فراغت ورزشی در دوران پسا کرونا خیلی حساس تر خواهد بود. امروز یک ورزشکار حرفه‌ای را مشاهده می‌کنیم که به علت این که ۲۰ روز تمرینات گروهی نداشته است، چه افت جسمانی را داشته است. حال این وضعیت را در میان سالمندان تجسم کنید. دوران پسا کرونایی یک دوران سخت و دشوار برای فعالیت‌های اوقات فراغت ورزشی سالمندان خواهد بود. پس نیاز است از مربیان خبره جهت نظارت بر این فعالیت‌ها و مدیریت برنامه‌های اوقات فراغت ورزشی استفاده شود تا مشکلات احتمالی تا حد ممکن کاهش یابد.	استقرار دائم و منظم مربیان در مکان‌های فعال ورزشی سالمندان در دوران پسا کرونا

پس از بررسی‌های کدهای اولیه به استخراج عوامل و بررسی فراوانی هر یک از عوامل پرداخته شده است. جدول شماره ۴ نتایج کدگذاری‌های محوری و فراوانی کدهای استخراج شده را به نمایش گذاشته است.

جدول ۴- یافته‌های کدگذاری‌های محوری و فراوانی کدهای استخراج شده

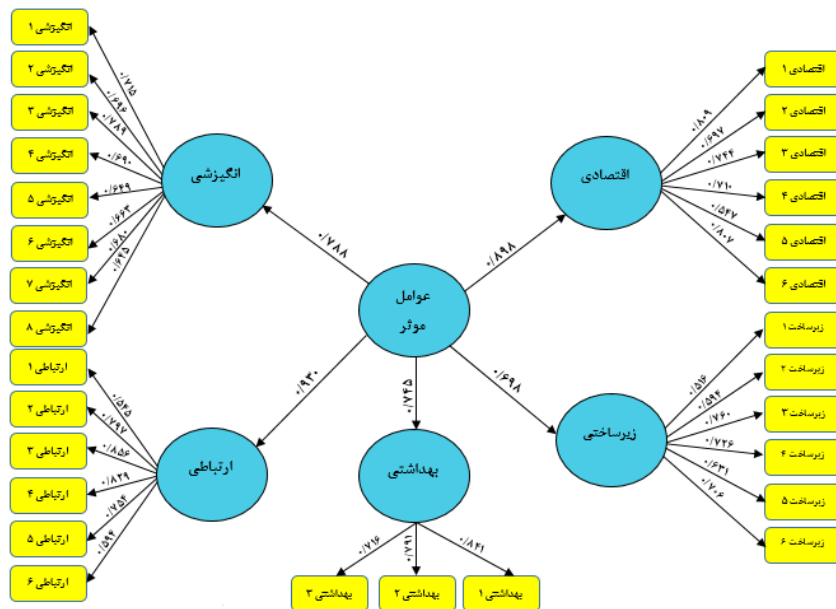
فراوانی	عوامل
۸	ایجاد شبکه‌ها و گروه‌های اجتماعی در میان سالمندان
۸	اطلاع‌رسانی برنامه‌های جدید ورزشی در دوران پساکرونا
۹	استفاده مناسب رسانه‌های جمعی به ویژه صدا و سیما به منظور تشویق و ایجاد انگیزه در سالمندان
۱۴	هماهنگی با رسانه ملی جهت پخش برنامه‌های آموزشی در حوزه اوقات فراغت سالمندان
۱۰	تبلیغ فعالیت‌ها، اهداف و برنامه‌های مربوط به اوقات فراغت ورزشی سالمندان
۹	استفاده از بازاریابی فرد به فرد در دوران پساکرونا
۸	ایجاد حمایت‌های مالی از اوقات فراغت ورزشی سالمندان
۱۱	امکان خرید اقساطی تجهیزات ورزشی
۱۰	رایگان نمودن خدمات مربوط به اوقات فراغت ورزشی سالمندان
۱۳	عرضه تجهیزات ورزشی با تخفیف ویژه به سالمندان
۱۲	ایجاد بانک‌های اطلاعاتی از سالمندان فعال در حوزه اوقات فراغت ورزشی با محوریت وضعیت معیشتی و اقتصادی آنان
۸	ارائه بلیط‌های استفاده از اماکن ورزشی با تخفیف ویژه به سالمندان در دوران پساکرونا
۹	ارائه هدایای ورزشی به سالمندان
۱۲	توانمندسازی ذهنی سالمندان جهت بازگشت به ورزش
۱۳	ارائه بازخورد در خصوص جسمانی و روانی سالمندان
۱۵	مدیریت ترس سالمندان در دوران پساکرونا
۱۰	زمان بندی منعطف فعالیت‌ها و برنامه‌های اوقات فراغت ورزشی سالمندان در دوران پساکرونا
۸	بازگو نمودن فواید اوقات فراغت ورزشی سالمندان
۹	استقرار دائم و منظم مربیان در مکان‌های فعال ورزشی سالمندان در دوران پساکرونا
۱۰	متنوع‌سازی فعالیت‌های اوقات فراغت ورزشی سالمندان در دوران پساکرونا
۸	بهبود نظافت محیط‌های ورزشی سالمندان
۱۲	ایزوله نمودن محیط‌های ورزشی عمومی و خصوصی
۹	ارزیابی غیرحضور شرایط جسمانی سالمندان به واسطه فرم‌های استاندارد
۱۲	تعبیه مکان‌های ورزشی ویژه سالمندان در دوران پساکرونا
۹	ارائه عمومی فعالیت‌های ورزشی در منزل ویژه سالمندان
۱۳	ایجاد محتوای رسانه‌های با محوریت ورزش در منزل سالمندان
۱۰	مطابقت آموزش‌های ورزشی با امکانات و فضاهای موجود ویژه تمامی سالمندان در دوران شیوع کرونا
۱۰	برگزاری فعالیت‌های اوقات فراغتی ورزشی ویژه سالمندان مطابق با دستورالعمل‌های ستاد مدیریت کرونا
۸	ایجاد استارت‌آپ‌ها فعال در حوزه اوقات فراغتی ورزشی ویژه سالمندان

مطابق با نتایج بخش کیفی پژوهش، عوامل شناسایی شده در قالب پنج دسته شامل عوامل ارتباطی، عوامل اقتصادی، عوامل انگیزشی، عوامل بهداشتی و عوامل زیرساختی دسته‌بندی گردیدند. شکل شماره ۱ این عوامل را نشان می‌دهد.

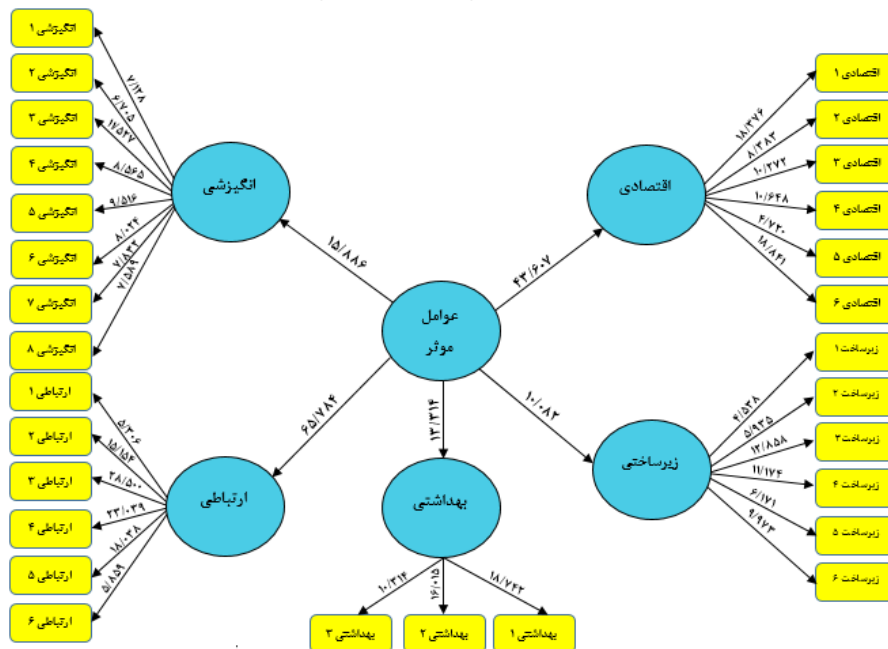

شکل ۱- عوامل مؤثر بر ماندگاری فرهنگ اوقات فراغت ورزشی سالمندان در پی شیوع ویروس کووید-۱۹

به منظور بررسی این عوامل از روش معادلات ساختاری استفاده گردید. جهت شناسایی توزیع داده‌های پژوهش حاضر از محاسبه کشیدگی و چولگی استفاده شد. با توجه به نتایج این شاخص‌ها مشخص گردید داده‌های پژوهش حاضر از توزیع غیرطبیعی برخوردار بودند. با توجه به غیرطبیعی بودن توزیع داده‌های پژوهش جهت انجام روش معادلات ساختاری از نرم‌افزارهای واریانس محور استفاده گردید. شکل شماره ۲ و ۳ مدل پژوهش در حالت تخمین استاندارد و اعداد معناداری را به نمایش گذاشته است.

شکل ۲- مدل پژوهش در حالت تخمین استاندارد

شکل ۳- مدل پژوهش در حالت اعداد معناداری

جدول شماره ۵ خلاصه مدل پژوهش را به نمایش گذاشته است.

جدول ۵- خلاصه مدل پژوهش

عوامل	تأثیر	تی	سطح معناداری
انگیزی	۰/۷۸۸	۱۵/۸۸۶	۰/۰۰۱
ارتباطی	۰/۹۳۰	۶۵/۷۸۴	۰/۰۰۱
زیرساختی	۰/۶۹۸	۱۰/۰۸۲	۰/۰۰۱
اقتصادی	۰/۸۹۸	۴۳/۶۰۷	۰/۰۰۱
بهداشتی	۰/۷۴۵	۱۳/۳۱۴	۰/۰۰۱

مطابق با نتایج مدل پژوهش، مشخص گردید که میزان آماره تی هر عامل بالاتر از ۱/۹۶ می باشد که این مسئله نشان می دهد که تمامی عوامل به صورت معناداری در مدل پژوهش حضور داشتند. به منظور بررسی برازش مدل پژوهش از شاخص های برازش منتخب استفاده گردید. جدول شماره ۶ نتایج مربوط به شاخص های برازش مدل پژوهش را نشان می دهد.

جدول ۶- شاخص های برازش

وضعیت	معیار	بهداشتی	اقتصادی	زیرساختی	ارتباطی	انگیزی	آلفای کرونباخ
مطلوب	بالاتر از ۰/۷	۰/۸۲	۰/۸۴	۰/۸۳	۰/۸۱	۰/۸۵	آلفای کرونباخ
مطلوب	بالاتر از ۰/۷	۰/۸۶	۰/۸۹	۰/۸۶	۰/۸۵	۰/۸۷	پایایی ترکیبی
مطلوب	بالاتر از ۰/۴	۰/۵۲	۰/۴۴	۰/۴۱	۰/۴۵	۰/۴۳	میانگین واریانس استخراجی
	۰/۱۹=ضعیف						
مطلوب	۰/۳۳=متوسط ۰/۶۷=قوی	۰/۵۵	۰/۸۰	۰/۴۸	۰/۸۶	۰/۶۲	ضریب تعیین

به منظور بررسی روایی واگرا از روش فورنل و لاکر^۱ (۱۹۸۱) استفاده شد. جدول ۷ نتایج روایی واگرا با استفاده از روش فورنل و لاکر را نشان می دهد.

1. Fornell-Larcker

جدول ۷- شاخص‌های برازش

انگیزشی	ارتباطی	زیرساختی	اقتصادی	بهداشتی
۰/۶۵۵				
	۰/۲۸۷			
		۰/۶۷۰		
			۰/۱۰۷	
				۰/۶۴۰
			۰/۳۰۱	۰/۶۶۳
				۰/۲۳۷
				۰/۲۰۹
				۰/۲۱۷
				۰/۲۲۹
				۰/۲۳۷
				۰/۷۲۱

همان طور که نتایج جدول شماره ۷ نشان می‌دهد، ریشه دوم مقادیر میانگین واریانس استخراجی هر سازه بزرگ‌تر از مقادیر همبستگی آن سازه با سازه‌های دیگر است. این مسئله نشان دهنده روایی واگرا در این پژوهش است. جدول شماره ۸ نتایج مربوط به شاخص قدرت پیش‌بینی مدل را نشان می‌دهد.

جدول ۸- شاخص قدرت پیش‌بینی مدل

عوامل	مجموع مربعات انتظارات	مجموع مربعات مشاهدات	شاخص قدرت پیش‌بینی مدل = ۱ - مجموع مربعات انتظارات / مجموع مربعات مشاهدات
انگیزشی	۳۸۷/۲۷۰	۶۸۷/۰۰۰	۰/۴۳۷
ارتباطی	۳۹۸/۴۷۸	۶۵۷/۰۰۰	۰/۳۹۴
زیرساختی	۴۲۸/۵۴۰	۶۹۸/۰۰۰	۰/۳۸۷
اقتصادی	۴۲۵/۳۰۰	۷۲۴/۰۰۰	۰/۴۱۳
بهداشتی	۴۳۵/۴۴۷	۷۰۱/۰۰۰	۰/۳۷۹

با توجه به این که میزان مطلوب این شاخص بالاتر از ۰/۳۲ است، می‌توان چنین اعلام داشت که میزان شاخص Q2 در عوامل شناسایی شده در وضعیت مطلوبی قرار دارد. جدول شماره ۹ نتایج مربوط به شاخص برازش کلی مدل^۱ را نشان می‌دهد.

جدول ۹- شاخص برازش کلی مدل

عوامل	مقادیر اشتراکی	ضریب تبیین	شاخص برازش کلی مدل
انگیزشی	۰/۴۳	۰/۶۲	۰/۵۱۶
ارتباطی	۰/۴۵	۰/۸۶	۰/۶۲۲
زیرساختی	۰/۴۱	۰/۴۸	۰/۴۴۳
اقتصادی	۰/۴۴	۰/۸۰	۰/۵۹۳
بهداشتی	۰/۵۲	۰/۵۵	۰/۵۳۴

با توجه به این که میزان مطلوب شاخص برازش کلی مدل بالاتر از ۰/۳۶ است، می توان چنین اعلام داشت که میزان این شاخص در عوامل شناسایی شده در وضعیت مطلوبی قرار دارد. با توجه به نتایج مربوط به شاخص برازش مدل، مشخص گردید مدل پژوهش در تمامی شاخص ها از برازش مناسبی برخوردار است.

بحث و نتیجه گیری

ماندگاری فرهنگ اوقات فراغت ورزشی به عنوان یک دغدغه می بایستی مورد توجه متولیان ورزشی قرار گیرد. به عبارتی پس از بروز برخی بحران ها از جمله شیوع ویروس کووید-۱۹ نگرانی هایی در خصوص آثار بلندمدت این ویروس بر برخی مسائل از جمله سبک زندگی افراد شکل گرفته است. ون، کوزاک، یانگ و لیو^۱ (۲۰۲۰) اشاره داشتند مشکلات مربوط به ویروس کووید-۱۹ می تواند از منظر فرهنگی آثار منفی را بر سبک زندگی افراد داشته باشد. نگرانی در خصوص تأثیرگذاری ویروس کووید-۱۹ بر فرهنگ اوقات فراغت ورزشی برخی گروه ها از جمله سالمندان سبب گردیده است تا پژوهش حاضر با هدف بررسی عوامل مؤثر بر ماندگاری فرهنگ اوقات فراغت ورزشی سالمندان در پی شیوع ویروس کووید-۱۹ انجام گردد. نتایج پژوهش حاضر نشان داد در جهت بهبود ماندگاری فرهنگ اوقات فراغت ورزشی سالمندان در پی شیوع ویروس کووید-۱۹ نیاز است تا به عوامل ارتباطی، انگیزشی، زیرساختی، اقتصادی و بهداشتی توجه ویژه گردد. ماهیت متفاوت عوامل شناسایی شده در حوزه های مختلف نشان می دهد که مشکلات موجود در جهت ماندگاری فرهنگ اوقات فراغت ورزشی سالمندان در پی شیوع ویروس کووید-۱۹ در حد بسیار بالایی است و فعالیت های اجرایی در این حوزه انجام نگرفته است. به نظر می رسد وجود مشکلات پزشکی ناشی از شیوع ویروس کووید-۱۹ سبب گردیده است تا امروزه دغدغه های اجتماعی و فرهنگی ناشی از شیوع این ویروس در سطح جامعه به صورت کم رنگ تر دنبال گردد. از طرفی نبود اولویت برنامه ریزی های مربوط به اوقات فراغت ورزشی در زمان

1. Wen, Kozak, Yang & Liu

حال سبب شده است تا نگرانی در خصوص ماندگاری فرهنگ اوقات فراغت ورزشی سالمندان در پی شیوع ویروس کوئید-۱۹ وجود نداشته باشد. این مسئله سبب شده است تا ضرورت سیاست‌گذاری در این حوزه بیش از پیش درک گردد. وجود عوامل متعدد در خصوص ماندگاری فرهنگ اوقات فراغت ورزشی سالمندان در پی شیوع ویروس کوئید-۱۹ نشان می‌دهد که جهت بهبود ماندگاری این فرهنگ نیازمند توجه به برنامه‌ریزی‌های جامع و عمیق است. با این توجه پیشنهاد می‌گردد تا در بهبود ماندگاری فرهنگ اوقات فراغت ورزشی سالمندان در پی شیوع ویروس کوئید-۱۹ از تمامی ظرفیت‌های ملی شامل سازمان‌ها، محیط‌های ورزشی، رسانه‌ها و نیروی‌های انسانی نهایت استفاده را نمود. نتایج پژوهش حاضر نشان داد عوامل شناسایی شده ارتباطی و اقتصادی اهمیت بیشتری نسبت به سایر عوامل در جهت ماندگاری فرهنگ اوقات فراغت ورزشی سالمندان در پی شیوع ویروس کوئید-۱۹ دارند. به عبارتی تمرکز بر عوامل ارتباطی و اقتصادی می‌تواند به بهبود ماندگاری فرهنگ اوقات فراغت ورزشی سالمندان در پی شیوع ویروس کوئید-۱۹ منجر گردد. تول^۱ و همکاران (۲۰۲۰) اشاره داشتند ارائه حمایت‌های مالی از افراد در زمان شیوع ویروس کوئید-۱۹ و پس از دوران آن می‌تواند به بهبود غنای فرهنگی جوامع منجر گردد. کبیر، افزال، خان و احمد^۲ (۲۰۲۰) نیز مشخص نمودند مشکلات اقتصادی ایجاد شده به واسطه شیوع ویروس کوئید-۱۹ سبب گردیده تا حمایت‌های مالی بیش از پیش از گروه‌های مختلف درک گردد. به نظر می‌رسد عوامل اقتصادی به واسطه حمایت مالی از سالمندان جهت حضور دوباره سالمندان در رویدادهای اوقات فراغتی ورزشی سبب می‌گردد تا سالمندان به حضور در این رویدادها در دوران پساکروناپی مشتاق شوند. به عبارتی عوامل اقتصادی از منظری می‌تواند تصمیم‌گیری را جهت حضور مجدد سالمندان در فعالیت‌های اوقات فراغت ورزشی در میان سالمندان تسهیل نماید. از طرفی عوامل ارتباطی به واسطه ایجاد ارتباطات میان سالمندان و محیط‌های ورزشی سبب می‌گردد تا ماندگاری فرهنگ اوقات فراغت ورزشی سالمندان در پی شیوع ویروس کوئید-۱۹ بهبود یابد. سینق و سینق^۳ (۲۰۲۰) مشخص نمودند تعاملات فردی یکی از مسائل مهم در جهت بهبود مسائل اجتماعی در پی شیوع ویروس کوئید-۱۹ است. سون^۴ و همکاران (۲۰۲۰) نیز مشخص نمودند جهت بهبود فعالیت‌های مربوط به اوقات فراغت نیاز است تا تعاملات اجتماعی شکل گیرد تا نگرانی‌ها در خصوص ویروس کوئید-۱۹ کاهش یابد. به نظر می‌رسد عوامل ارتباطی به واسطه کاهش نگرانی‌های سالمندان در پی شیوع ویروس کوئید-۱۹ و همچنین اطلاع رسانی در

---

1. Tull

2. Kabir, Afzal, Khan & Ahmed

3. Singh & Singh

4. Son

خصوص برنامه‌های اوقات فراغت ورزشی در حین دوران شیوع ویروس کووید-۱۹ و دوران پساکرونایی می‌تواند بستر اولیه جهت ماندگاری فرهنگ اوقات فراغت ورزشی سالمندان در پی شیوع ویروس کووید-۱۹ را ایجاد گردد. به عبارتی عوامل اقتصادی و ارتباطی به واسطه تسهیل و در دسترس قرار دادن فعالیت‌های اوقات فراغت ورزشی سالمندان سبب می‌گردد تا ماندگاری فرهنگ اوقات فراغت ورزشی سالمندان در پی شیوع ویروس کووید-۱۹ بهبود یابد. با توجه به اهمیت عوامل ارتباطی در خصوص بهبود ماندگاری فرهنگ اوقات فراغت ورزشی سالمندان در پی شیوع ویروس کووید-۱۹ پیشنهاد می‌گردد تا با هماهنگی با رسانه‌های جمعی و استفاده مناسب از آنها به ویژه صداوسیما به منظور تشویق و ایجاد انگیزه در سالمندان، به نگهداری علاقه سالمندان به فعالیت‌های اوقات فراغت ورزشی در دوران پساکرونایی اقدام نمود. همچنین با توجه به نتایج پژوهش، پیشنهاد می‌گردد تا با بهره‌گیری از ظرفیت‌های اطلاع‌رسانی و آموزشی شبکه‌ها و گروه‌های اجتماعی به افزایش دانش سالمندان در خصوص فعالیت‌های اوقات فراغت ورزشی اقدام نمایند. همچنین با توجه به اهمیت عوامل اقتصادی در خصوص بهبود ماندگاری فرهنگ اوقات فراغت ورزشی سالمندان در پی شیوع ویروس کووید-۱۹ پیشنهاد می‌گردد تا با ایجاد بودجه‌های مالی در جهت توسعه اوقات فراغت ورزشی سالمندان در دوران پساکرونایی و عدالت در توزیع این منابع بر حسب نیازهای سراسر کشور به بهبود زیرساخت‌های موجود در جهت اجرای فعالیت‌های اوقات فراغت ورزشی سالمندان اقدام نمود. همچنین پیشنهاد می‌گردد تا با ایجاد طرح‌های حمایتی از فعالیت‌های ورزشی سالمندان از جمله امکان خرید اقساطی تجهیزات ورزشی برای آنان، ضمن توجه به نیازهای آنان جهت حضور در فعالیت‌های اوقات فراغت ورزشی، به بهبود ماندگاری فرهنگ اوقات فراغت ورزشی سالمندان در پی شیوع ویروس کووید-۱۹ اقدام نمود. همچنین با توجه به نتایج پژوهش حاضر پیشنهاد می‌گردد تا با ارائه بلیط‌های استفاده از اماکن ورزشی با تخفیف ویژه به سالمندان در دوران پساکرونا به ایجاد انگیزش جهت حضور مجدد سالمندان در فعالیت‌های اوقات فراغت ورزشی در دوران پساکرونایی اقدام نمود. دیگر عوامل شناسایی شده در پژوهش حاضر در جهت بهبود ماندگاری فرهنگ اوقات فراغت ورزشی سالمندان در پی شیوع ویروس کووید-۱۹، شامل عوامل انگیزشی، بهداشتی و زیرساختی است. پاک-پور و گریفیس^۱ (۲۰۲۰) مشخص نمودند کاهش ترس افراد از حضور در محیط‌های عمومی در کنار ایزوله کردن این محیط‌ها نقش مهمی در از سرگیری برخی فعالیت‌های اجتماعی دارد. به نظر می‌رسد توجه به عوامل زیرساختی، بهداشتی و انگیزشی سبب می‌گردد تا دلایل قانع‌کننده‌ای برای سالمندان در جهت حضور مجدد در فعالیت‌های اوقات فراغت ورزشی در دوران پساکرونایی ایجاد نماید. با این توجه به نظر می‌رسد کارکردهای عوامل زیرساختی، انگیزشی و بهداشتی در ایجاد محیط جذاب و

امن در فعالیت‌های اوقات فراغت ورزشی سبب گردیده است تا این عوامل نقش مهمی در بهبود ماندگاری فرهنگ اوقات فراغت ورزشی سالمندان در پی شیوع ویروس کوئید-۱۹ داشته باشد. با توجه به اهمیت عوامل انگیزشی در خصوص بهبود ماندگاری فرهنگ اوقات فراغت ورزشی سالمندان در پی شیوع ویروس کوئید-۱۹ پیشنهاد می‌گردد تا با استقرار دائم و منظم مربیان در مکان‌های فعال ورزشی سالمندان در دوران پسا کرونا، ضمن بهبود انگیزش افراد جهت حضور مجدد در فعالیت‌های اوقات فراغت ورزشی به افزایش ماندگاری فرهنگ اوقات فراغت ورزشی سالمندان در پی شیوع ویروس کوئید-۱۹ اقدام نمود. با توجه به اهمیت عوامل بهداشتی در خصوص بهبود ماندگاری فرهنگ اوقات فراغت ورزشی سالمندان در پی شیوع ویروس کوئید-۱۹ پیشنهاد می‌گردد تا با ارائه بازخورد در خصوص وضعیت جسمانی و روانی سالمندان از طریق سامانه‌های ارزیابی جسمانی افراد، ضمن ارتقا آگاهی سالمندان از وضعیت جسمانی خود، به بهبود ماندگاری فرهنگ اوقات فراغت ورزشی سالمندان در پی شیوع ویروس کوئید-۱۹ اقدام نمود. با توجه به اهمیت عوامل زیرساختی در خصوص بهبود ماندگاری فرهنگ اوقات فراغت ورزشی سالمندان در پی شیوع ویروس کوئید-۱۹ پیشنهاد می‌گردد تا با ایجاد کمپ‌های ویژه اوقات فراغت ورزشی سالمندان و تعبیه مکان‌های ورزشی ویژه سالمندان در دوران پسا کرونا به ارتقا بهبود ماندگاری فرهنگ اوقات فراغت ورزشی سالمندان در پی شیوع ویروس کوئید-۱۹ اقدام نمود.

منابع

1. Asefi, A., & Amoozadeh, Z. (2017). The Codification of Model of Significant Others Roles and Adolescence's Participation in Physical Activity and Sport. *Research on Educational Sport*, 5(13): 17-38. (Persian)
2. Cerin, E., Lee, K. Y., Barnett, A., Sit, C. H., Cheung, M. C., & Chan, W. M. (2013). Objectively-measured neighborhood environments and leisure-time physical activity in Chinese urban elders. *Preventive Medicine*, 56(1): 86-89.
3. Collins, M., Holmes, K., & Slater, A. (2007). *Sport, leisure, culture and social capital: discourse and practice*. UK: Leisure Studies Association Publisher.
4. Dong, R., Gao, S., & He, B. (2020). Understanding the Impacts of Leisure Purpose and Environmental Factors on the Elders Leisure Activities. In Green, Smart and Connected Transportation Systems. *Springer Nature*. 617: 59-68.
5. Feng, Q., Purser, J. L., Zhen, Z., & Duncan, P. W. (2011). Less exercise and more TV: leisure-time physical activity trends of Shanghai elders, 1998–2008. *Journal of Public Health*, 33(4): 543-550.
6. Freeman, S., & Eykelbosh, A. (2020). COVID-19 and outdoor safety: Considerations for use of outdoor recreational spaces. *National Collaborating Centre for Environmental Health*, 1-15.

7. Ghorbani, M. H., & Mousavirad, S. T. (2017). Develop a Model for the Elders' Leisure Time. *Rev. Eur. Stud*, 9 (1): 279-285. (Persian).
8. Gretzel, U., Fuchs, M., Baggio, R., Hoepken, W., Law, R., Neidhardt, J., ... & Xiang, Z. (2020). e-Tourism beyond COVID-19: a call for transformative research. *Information Technology & Tourism*, 22: 187-203.
9. Hammami, A., Harrabi, B., Mohr, M., & Krusturup, P. (2020). Physical activity and coronavirus disease 2019 (COVID-19): specific recommendations for home-based physical training. *Managing Sport and Leisure*, 1-6.
10. Hartman, C. L., Barcelona, R. J., Trautvein, N. E., & Hall, S. L. (2020). Well-being and leisure-time physical activity psychosocial factors predict physical activity among university students. *Leisure Studies*, 39(1): 156-164.
11. Heidari, K., Heydarinejad, S., Saffari, M., & Khatibi, A. (2020). How Does Seriousness in Leisure Effect on Place Attachment of Unprofessional Athletes? *Research on Educational Sport*, 8(19): 91-114. (Persian).
12. Hosseini, M., Tajvar, M., Abdi, K., Esfahani, P., Geravand, B., & Pourreza, A. (2020). Leisure time activities and mental health among Tehran older people, *Salmand: Iranian Journal of Ageing*, 15 (2): 1-19. (Persian).
13. Huang, W. J., Ji, T. Y., & Guo, W. B. (2015). Research into leisure activities of urban elderly based on subjective well-being. *Journal of Yangzhou College of Education*, 33(3): 48-52.
14. Kabir, M., Afzal, M. S., Khan, A., & Ahmed, H. (2020). COVID-19 economic cost; impact on forcibly displaced people. *Travel Medicine and Infectious Disease*, 35: 1-5.
15. Kim, Y. J., & Cho, J. H. (2020). Correlation between Preventive Health Behaviors and Psycho-Social Health Based on the Leisure Activities of South Koreans in the COVID-19 Crisis. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(11): 1-10.
16. Kleiber, D. A., & McGuire, F. A. (2016). Leisure and human development. *Champaign: Sagamore Publishing*.
17. Mowatt, R. A. (2020). A People's Future of Leisure Studies: Leisure with the Enemy Under COVID-19. *Leisure Sciences*, 1-7.
18. Pakpour, A. H., & Griffiths, M. D. (2020). The fear of COVID-19 and its role in preventive behaviors. *Journal of Concurrent Disorders*, 2 (1): 58-63.
19. Sampaio, A., Marques, E. A., Mota, J., & Carvalho, J. (2019). Effects of a multicomponent exercise program in institutionalized elders with Alzheimer's disease. *Dementia*, 18(2): 417-431.
20. Sikes, E. M., Richardson, E. V., Cederberg, K. J., Sasaki, J. E., & Sandroff, B. M. (2019). Use of the Godin leisure-time exercise questionnaire in multiple sclerosis research: a comprehensive narrative review. *Disability and rehabilitation*, 41(11): 1243-1267.
21. Singh, J., & Singh, J. (2020). COVID-19 and its impact on society. *Electronic Research Journal of Social Sciences and Humanities*, 2 (1): 1-5.
22. Son, J. S., Nimrod, G., West, S. T., Janke, M. C., Liechty, T., & Naar, J. J. (2020). Promoting Older Adults' Physical Activity and Social Well-Being during COVID-19. *Leisure Sciences*, 1-8.

23. Suh, D. H., Kang, M. G., & Lee, S. Y. (2017). A Search for Methods of Development of Marine Leisure Sport through the SWOT Analysis. *Journal of Digital Convergence*, 15(1): 537-546.
24. Sun, P., Lu, X., Xu, C., Sun, W., & Pan, B. (2020). Understanding of COVID-19 based on current evidence. *Journal of medical virology*, 92(6): 548-551.
25. Tian, H., Qiu, Y., Lin, Y., & Zhou, W. (2020). Personality and Subjective Well-Being among Elder Adults: Examining the Mediating Role of Cycling Specialization. *Leisure Sciences*, 2: 1-18.
26. Tull, M. T., Edmonds, K. A., Scamaldo, K., Richmond, J. R., Rose, J. P., & Gratz, K. L. (2020). Psychological Outcomes Associated with Stay-at-Home Orders and the Perceived Impact of COVID-19 on Daily Life. *Psychiatry research*, 289: 1-6.
27. Yamashita, T., Bardo, A. R., & Liu, D. (2018). Time spent on beneficial leisure activities among elder caregivers in their third age. *Leisure Sciences*, 40(5): 356-373.
28. Ye, W. E. I. (2008). Health Promoting Lifestyle, Benefit in Sport Leisure and Psychological Well-being in Urban Elders [J]. *Journal of Tianjin University of Sport*, 3: 1-7.
29. Wen, J., Kozak, M., Yang, S., & Liu, F. (2020). COVID-19: potential effects on Chinese citizens' lifestyle and travel. *Tourism Review*, 1-14.
30. World Health Organization. (2020). Coronavirus disease 2019 (COVID-19): situation report, 72.

ارجاع دهی

امیری، سیدمحمد مهدی؛ جمشیدیان، لیلا؛ ترکفر، احمد؛ آروین، حمید. (۱۳۹۹). عوامل موثر بر ماندگاری فرهنگ اوقات فراغت ورزشی سالمندان در پی شیوع ویروس کوئید-۱۹. پژوهش در ورزش تربیتی، ۸(۲۱): ۶۰-۱۳۹. شناسه دیجیتال: 10.22089/res.2020.9225.1928

Amiri, M. M; Jamshidian, L; Torkfar, A; Arvin, H. (2020). Investigating the Factors Affecting the Persistence of Sports Culture in the Elderly Following the Outbreak of Covid-19 Virus. *Research on Educational Sport*, 8(21): 139-60. (Persian). DOI: 10.22089/res.2020.9225.1928

Investigating the Factors Affecting the Persistence of Sports Culture in the Elderly Following the Outbreak of Covid-19 Virus

M. M. Amiri¹, L. Jamshidian², A. Torkfar³, H. Arvin⁴

1. PhD Student of Sport Management, Shiraz Branch, Islamic Azad University, Shiraz, Iran
2. Assistant Professor Department of Physical Education, Shiraz Branch, Islamic Azad University, Shiraz, Iran (Corresponding Author)
3. Associate Professor Department of Physical Education, Shiraz Branch, Islamic Azad University, Shiraz, Iran
4. Instructor Department of Physical Education, Shiraz Branch, Islamic Azad University, Shiraz, Iran

Received: 2020/12/14

Accepted: 2020/12/15

Abstract

The aim of this study was to investigate the Factors affecting the persistence of sport culture in the elderly following the outbreak of Covid-19 virus. The research method was mixed (qualitative-quantitative) whose qualitative part was done in the form of theme analysis. The statistical population in the qualitative section included people aware of the subject of the research that according to the purposeful selection, 15 people were selected as a sample. Also, the statistical population in a small part included the elderly active in the field of sport leisure in Shiraz, who had canceled their recreational sport activities. The research instruments included semi-structured interviews and a researcher-made questionnaire. The content validity of this questionnaire was assessed using the views of university professors and its construct validity was assessed by factor analysis. The reliability of this questionnaire was determined to be 0.87 after calculating Cronbach's alpha. In the qualitative section, to evaluate the validity of the reliability, transferability and verifiability, as well as to check the reliability, specialized committees were used. In order to analyze the data, coding and structural equation method were used. The whole process of data analysis was performed in SPSS, PLS and Maxqda software. The results showed that the identified factors included communication, economic, motivational, health and infrastructure factors. The results also showed that the communication factors with the effect of 0.930 are the most important. Improving communication issues, such as creating social groups, informing about new sport activities, and using mass media, play an important role in perpetuating the culture of senior sport leisure following the outbreak of the Covid-19 virus.

Keywords: Post Covid-19, Crisis, Lifestyle

1. Email: pejoohesh63@gmail.com
2. Email: Dr.l.jamshidian@gmail.com
3. Email: A.torkfar@gmail.com
4. Email: hamidarvin36@yahoo.com

پژوهش در ورزش تربیتی

دوره ۸، شماره ۲۱، زمستان ۱۳۹۹. صص ۱۶۰-۱۳۹